

EUROPOS SĄJUNGOS PLANAS UKRAINOS PERGALEI

- Ukrainos pergalė ir Rusijos pralaimėjimas yra kritiškai svarbūs Europos ir pasaulio saugumui.
- Ukrainai turi būti suteikta visa savalaikė ir būtina parama, įskaitant karinę, ekonominę, politinę ir humanitarinę pagalbą tam, kad Ukraina galėtų kuo greičiau pasiekti pergalę kare ir taip būtų užkirsta galimybė grėsmių pasaulio saugumui tolesnei plėtrai.
- Tik pastovi transatlantinė vienybė ir ryžtas teikti Ukrainai karinę paramą gali sustabdyti šį karą ir atgrasyti Rusiją nuo bet kokių būsimų agresijų.
- Šiandieninė padėtis yra neadekvati ir nepriimtina: nepaisant to, kad bendras Vakarų BVP yra 25 kartus didesnis už Rusijos BVP, Vakarų karinė parama Ukrainai 2023 m. sudarė tik apie 0,1 % Vakarų BVP, tuo tarpu Rusija karinei agresijai skyrė daugiau nei 6 % savo BVP, o Ukraina savo gynybai – apie 25 % savo BVP.
- Nepakankama Vakarų paramos apimtis yra pagrindinė priežastis, kodėl 2023 m. Rusija sugebėjo agresijai išleisti daugiau nei 100 mlrd. eurų, o bendros Ukrainos išlaidos (su visa Vakarų karine parama) siekė tik 80 mlrd. eurų. Šie skaičiai byloja skaudžią realybę: iki šiol Vakarų karinė parama leido Ukrainai nepralaimėti karo, tačiau jos tikrai nepakanka pergalėi pasiekti.
- Per šiuos dvejus karo metus išryškėjo viena iš akivaizdžių ir esminių paramos Ukrainai problemų - dideli karinės paramos Ukrainai skirtumai tarp atskirų ją teikiančių šalių: per šiuos dvejus metus Lietuvos ir Estijos karinė parama Ukrainai viršijo 1,2% jų BVP; Norvegija nedaug atsilieka - 0,79 % Norvegijos BVP, Vokietijos auganti parama pasiekė jau 0,43% Vokietijos BVP, tačiau Prancūzijos parama vis dar sudaro tik 0,02% jos BVP.
- Pradiniu karo laikotarpiu Vakarų šalių karinė parama Ukrainai buvo grindžiama Vakarų šalių galimybe perduoti Ukrainai tų šalių kariniuose sandėliuose sukauptos karinės įrangos atsargas. Taip perduodamos savo įrangą Ukrainai daugelis šalių po pirmųjų dvejų karo metų išėikvojo savo ir taip nedideles įprastinės karinės technikos atsargas. Išėikvojus šias atsargas, Vakarų šalių parama Ukrainai dabar priklauso nuo jų industrinio pajėgumo gaminti naują ginkluotę, kurią būtų galima pristatyti Ukrainai. Europos karinės pramonės pajėgumai pradėjo augti, tačiau jie vis dar nesiekia to lygmens, kuris leistų ES pristatyti Ukrainai tai, ko Ukrainai reikia. Akivaizdus to įrodymas – neįvykdytas ES pažadas iki 2024 m. balandžio mėn. pristatyti 1 mln. artilerijos šaudmenų įgyvendinant ES Artilerijos šaudmenų tiekimo planą.
- Kaip teigia Kylio Pasaulio ekonomikos instituto ekspertai, kaupiantys visą informaciją apie įvairių šalių paramą Ukrainai ir skelbiantys paramos duomenys platformoje "Ukraine Support Tracker" (<https://www.ifw-kiel.de/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker/>): „2023 m. rugpjūčio-spalio mėn. naujai skirta Vakarų karinė parama Ukrainai pasiekė naują žemiausią lygį – beveik 90 proc. mažiau nei tuo pačiu 2022 m. laikotarpiu. Ukraina dabar vis labiau priklauso nuo pagrindinės paramos teikėjų grupės, tokios kaip JAV, Vokietija ir Šiaurės bei Rytų Europos šalys, kurios toliau žada ir teikia tiek finansinę pagalbą, tiek svarbią ginkluotę, pavyzdžiui, naikintuvus F-16. 2023 m. rugpjūčio-spalio mėn. naujai įsipareigotos pagalbos suma smarkiai sumažėjo: naujų paramos paketų vertė siekė tik 2,11 mlrd. eurų - mažiausia suma nuo 2022 m. sausio mėn.“
- Tokia nepriimtina padėtis, susijusi su Vakarų karinės pagalbos Ukrainai tiekimu, reikalauja radikalios ir skubios keisti Vakarų karinės pagalbos teikimo sistemą. Tokie pokyčiai turėtų

prasidėti nuo aiškaus pagrindinių iki šiol naudotos Vakarų pagalbos sistemos trūkumų pripažinimo.

- Vakarų demokratijų negebėjimas suteikti tokios apimties karinę pagalbą Ukrainai, kad Ukraina pasiektų lemiamą pergalę, yra susijęs su trimis dabartinės paramos sistemos trūkumais: visa sistema grindžiama individualių ES ar NATO valstybių narių savanorišku apsisprendimu, kokio dydžio paramą Ukrainai suteikti, todėl tokia sistema stokoja kolektyvinės politinės valios; tokiu būdu Ukrainai suteikiama parama priklauso tik nuo individualios valstybių politinės valios, kuri skirtingose šalyse gali būti skirtinga; daugeliu atvejų atskirų valstybių parama yra ribota, nes jų galimybės pagaminti reikiamą kiekį specifinės ginkluotės yra ribotos, o gamybos pajėgumams padidinti prireiks laiko.
- Taigi galime padaryti labai aišką ir paprastą išvadą: tokia ES karinės paramos Ukrainai sistema, pagrįsta individualiais ir savanoriškais valstybių narių sprendimais, negarantuoja Ukrainai pakankamos paramos. Jei tokia sistema artimiausiu metu nebus pakeista, Ukraina netrukus susidurs su dideliu šaudmenų ir kitos ginkluotės deficitu. Tokia padėtis Vakarų demokratijoms turi būti visiškai nepriimtina.
- Tačiau šiandien turime ir sėkmingesnio kolektyvinio požiūrio į ES paramą Ukrainai pavyzdžių – pvz., ES veiksmingai priėmė sprendimą sukurti „Ukrainos priemonę“ („Ukraine facility“) su 50 mlrd. eurų finansinės paramos Ukrainos biudžeto poreikiams paketu. Santykinai neblogu kolektyvinės paramos pavyzdžiu galima laikyti ir ES Artilerijos šaudmenų tiekimo Ukrainai planą, kuris, nepaisant jo trūkumų, yra paremtas teisingu principu, kaip Europos Sąjunga turi veikti, kolektyviai teikdama karinę paramą Ukrainai.
- Todėl, siekiant įveikti šiandieninius Vakarų karinės paramos Ukrainai sistemos trūkumus ir norint realiai padėti Ukrainai pasiekti tikrą pergalę, ES ir NATO privalo turėti aiškų kolektyvinį ES Planą Ukrainos Pergalei, kuriame būtų numatyti realūs ES ir NATO lygio išsipareigojimai dėl ilgalaikės nenutrūkstamos karinės paramos, o ES institucijos būtų atsakingos už tokio plano įgyvendinimą ES valstybėse narėse.
- Tokia parama kasmet turi būti didesnė nei 0,25 proc. bendro Vakarų šalių BVP, kad Ukraina galėtų nugalėti Rusiją. Jei būtų susitarta dėl tokio paramos lygio, tai leistų Ukrainai gauti 2.5-3 kartus didesnę Vakarų karinę paramą, nei Ukraina gavo 2023 m. Tai leistų Ukrainai pradėti kaupti reikiamus rezervus, kad jau 2025-2026 m. galėtų nugalėti Rusijos pajėgas karo lauke.
- Kad būtų pasiektas toks ES paramos lygis, reikia bendro ES sprendimo, numatančio kaip bus finansuojamas tokio Plano įgyvendinimas: toks ES planas gali būti finansuojamas iš bendrų ES finansinių išteklių (daugiametės finansinės programos rezervų ar ES bendrai skolinantis, kaip tai buvo padaryta, sukuriant Europos ekonomikos gaivinimo fondą pandemijos metu), arba konfiskuojant Rusijos išaldytas lėšas (iki 300 mlrd. EUR). Tai taip pat gali būti kolektyvinis ES sprendimas, kad kiekviena ES valstybė narė turi skirti ne mažiau kaip 0,25 proc. savo nacionalinio BVP metinei karinei paramai Ukrainai. Kol kas tokio kolektyvinio sprendimo nėra, todėl atskirų ES valstybių narių karinė parama Ukrainai dramatiškai skiriasi: remiantis turimais „Ukraine Support Tracker“ duomenimis, tik penkios ES valstybės narės 2023 m. pasiekė didesnę nei 0,25 % BVP karinės paramos lygį (žr. 1 priedą).
- ES pergalės Ukrainoje planas turi turėti skaičiavimus ir galimo „plano B“ atvejui, jei Jungtinių Amerikos Valstijų Kongresas nesusitars dėl finansinio paketo, į kurį taip pat įeina parama Ukrainai. Tokiu atveju ES turi būti pasirengusi padengti ir tas sumas, kurių JAV nesugebės skirti.
- Jei ES Artilerijos amunicijos tiekimo planas apėmė tik Ukrainos artilerijos šaudmenų poreikius, tai ES Planas Ukrainos Pergalei turi apimti visą kitą karinę įrangą, reikalingą Ukrainos pergalei. ES plane turėtų būti apibrėžtas platus paramos Ukrainos ginkluotosioms pajėgoms priemonių rinkinys, tam kad Ukraina per artimiausius kelerius metus įgytų aiškų strateginį kiekybinį ir

kokybinį pranašumą, taip pat esminį karinį technologinį pranašumą prieš Rusijos Federaciją srityse, kurios apimtų visus Ukrainos karinius poreikius, įskaitant: modernius bepiločius orlaivius, moderniausias elektroninės kovos sistemas, atnaujintą šaudmenų Ukrainai planą, reaktyvinę artileriją ir MLRS sistemas, priešlėktuvinės gynybos priemonės, pavyzdžiui, tiksliai valdomus šaudmenis, oro gynybos sistemas (priešlėktuvinius pabūklus ir priešlėktuvinį raketų sistemas), naikintuvus, taktinius ir šturmo lėktuvus, modernias priemones minų užtvarams pralaužti, žvalgybos ir ugnies kompleksus prieš inžinerinei išminavimo įrangai aptikti ir sunaikinti; būtinų kariuomenės rezervų kovinį rengimą, logistikos, vadovavimo ir valdymo pajėgumų teikimą.

- Toks ES Planas Ukrainos Pergalei turi būti parengtas artimiausiu metu glaudžiai bendradarbiaujant su Ukraina ir NATO partneriais. Pergalės planas turėtų būti konstruojamas panašiai, kaip buvo kuriamas ES Artilerijos amunicijos tiekimo planas, taip pat atsižvelgiant į patirtį, susijusią su jo trūkumais.
- ES Plane Ukrainos Pergalei pirmiausia turėtų būti įvertinami tikrieji Ukrainos poreikiai, kuriuos patenkinus per artimiausius kelerius metus būtų pasiekta pergalė.
- ES Plane turėtų būti aiškiai įvertinta, kokią šių poreikių dalį gali patenkinti Vakarų investicijomis sustiprinta ir modernizuota Ukrainos karinė pramonė ir kokią dalį šių poreikių patenkins Vakaruose pagamintos karinės produkcijos ir paslaugų tiekimas.
- ES Plane turėtų būti aiškiai nurodytas prioritetas teikti paramą Ukrainos karinės pramonės plėtrai, kuri galėtų gaminti tai, ko reikia pergalei pasiekti. ES plane taip pat turėtų būti numatyta, kaip artimiausiu metu bus didinami Europos karinės pramonės pajėgumai, kad būtų užtikrintas Ukrainos pergalei reikalingos karinės įrangos tiekimas. ES plane taip pat turėtų būti numatytos specialios teisinės priemonės, panašios į tas, kurios buvo įgyvendintos pandemijos metu ir kurios užtikrintų, kad ES karinės pramonės pagaminta karinė technika nebūtų tiekiama į trečiąsias šalis anksčiau, nei patenkinami Ukrainos poreikiai.
- Vakarų vėlavimas ir strateginis dviprasmiškumas skatina pasaulio autokratijas vykdyti agresyvią užsienio politiką, nevengiant ir karinės agresijos. Tolesnis karinės paramos Ukrainai teikimas ir didinimas yra labai svarbus ne tik Ukrainai, bet ir atitinka svarbiausius ES ir NATO valstybių narių strateginius ir nacionalinius interesus.
- Jei nebus nugalėta, Rusija pasinaudos Ukrainos teritorija ir ištekliais tam, kad keltų grėsmę Europos valstybėms. Tokiu atveju Rusija išliks ir nuolatine grėsme Europos saugumui. Vienintelis būdas pasiekti tvarią taiką Europos žemyne – nugalėti agresyviąją Rusiją Ukrainoje ir taip atverti galimybę Rusijai transformuotis į normalią, neagresyvią Europos valstybę.
- ES Planas Ukrainos Pergalei turi atliepti lūkesčius, tiksliai įvardintus įtakingame analitiniame Estijos gynybos ministerijos parengtame dokumente „Sėkminga transatlantinė gynyba: Karinė strategija Ukrainos pergalei ir Rusijos pralaimėjimui“ („Setting Transatlantic Defence up for Success: A Military Strategy for Ukraine’s Victory and Russia’s Defeat“, <https://kaitseministeerium.ee/en/setting-transatlantic-defence-success-military-strategy-ukraines-victory-and-russias-defeat>): „Vadovaujantis šia sustiprinta vizija ir strategija, 2024 m. bus strateginio stiprinimo ir gynybos metai tiek Ukrainai, tiek euroatlantinei bendruomenei. Toliau bus sistemingai silpninama Rusijos ekonomika, finansai, gyvoji jėga ir įranga, kol 2025 m. Rusijos pralaimėjimo tempas ir perspektyvos pradės augti, nes Jungtinių Valstijų ir Europos gynybos pramonės produkcija pasieks naują lygį. Dėl tokio vis didėjančio ir stiprėjančio ryžto Ukraina iš tiesų laimės, o Rusija pralaimės ne vėliau kaip 2026 m.“

VAKARŲ KARINĖ PARAMA UKRAINAI

Duomenys iš “Ukraine Support Tracker”, Kylio pasaulio ekonomikos institutas (IfW) (<https://www.ifw-kiel.de/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker/>):

“Ukraine Support Tracker” pateikia sąrašą karinės, finansinės ir humanitarinės pagalbos, Vakarų vyriausybių Ukrainai pažadėtos tarp 2022 m. sausio 24 d. ir 2023 m. spalio 31 d.”

Valstybė	A*	B*	C*	D*	E*	F*
	Karinė parama, 2 metai, % BVP	BVP, 2022, mlrd. eurų	Karinė parama, 2 metai, mln. eurų	Karinė parama, 1 metai, mln. eurų	Karinė parama, 1 metai, > 0,25% BVP	Karinė parama, 1 metai, mln. eurų > 0,25% BVP
Estija	1,221	36	430	215	0,61	215
Lietuva	1,212	66,8	762	381	0,6	381
Latvija	0,984	39	370	135	0,491	135
Danija	0,929	376	3504	1750	0,465	1750
Slovakija	0,617	110	680	340	0,31	340
Suomija	0,501	267	1410	705	0,25	705
Lenkija	0,472	657	3036	1500	0,25	1642
Vokietija	0,425	3870	17130	8070	0,25	9675
Čekija	0,414	276	1100	550	0,25	690

Švedija	0,322	561	1941	970	0,25	1405
Bulgarija	0,321	84,6	255	128	0,25	212
Kroatija	0,291	66,9	190	95	0,25	167,3
Nyderlandai	0,259	941	2484	1240	0,25	2350
Liuksemburgas	0,135	78	110	55	0,25	195
Slovėnija	0,112	60	66	33	0,25	150
Graikija	0,095	208	192	96	0,25	520
Portugalija	0,087	239	36	18	0,25	598
Belgija	0,054	549	306	153	0,25	1372
Italija	0,035	1909	691	346	0,25	4773
Ispanija	0,025	1327	338	169	0,25	3318
Prancūzija	0,019	2639	544	270	0,25	6590
Rumunija	0,002	286	4	2,6	0,25	715
Airija	0,001	502	4	2	0,25	1255
Austrija	0,001	447	3	1,5	0,25	1118
Vengrija	-	170	-	-	0,25	425
Malta	-	16,9	-	-	0,25	42,3
Kipras	-	27	-	-	0,25	67,5
VISO:		15809,2		17225,1		40806,1

Valstybė	A* Karinė parama, 2 metai, % BVP	B* BVP, 2022, mlrd. eurų	C* Karinė parama, 2 metai, mln. eurų	D* Karinė parama, 1 metai, mln. eurų	E* Karinė parama, 1 metai, > 0,25% BVP	F* Karinė parama, 1 metai, mln. eurų > 0,25% BVP
Norvegija	0,789	513	3604	1802	0,345	1802
D. Britanija	0,222	2703	6566	3783	0,25	6758
JAV	0,199	23736	43856	21928	0,25	59341
Kanada	0,112	1955	2108	1554	0,25	4887
Australija	0,030	1564	439	220	0,25	3910
Japonija	0,001	3910	31	15,5	0,25	9774
VISO:		34381		29302,5		86472

A* - šalies bendra karinė parama Ukrainai nuo 2022 m. sausio 24 d. iki 2023 m. spalio 31 d., išmatuota procentais nuo šalies BVP;

B* - šalies nacionalinio Bendrojo Vidaus Produkto (BVP) kiekis, milijardai eurų, 2022 metų duomenys;

C* - šalies bendra karinė parama Ukrainai nuo 2022 m. sausio 24 d. iki 2023 m. spalio 31 d., milijonai eurų;

D* - šalies karinė parama Ukrainai per vienerių metų laikotarpį, milijonai eurų;

E* - šalies karinės paramos Ukrainai 2024 m. prognozė (išmatuota procentais nuo šalies BVP), jeigu visos šalys sutars, jog jų teikiama karinė parama Ukrainai bus nemažesnė nei 0,25% jų BVP. Prognozuojama, kad šalys, kurios jau dabar teikia paramą didesnę nei 0,25% jų BVP ir toliau teiks tokios pat apimties paramą;

F* - šalies karinės paramos Ukrainai 2024 m. prognozė (išmatuota milijonais eurų), jeigu visos šalys sutars, jog jų teikiama karinė parama Ukrainai bus nemažesnė nei 0,25% jų BVP. Prognozuojama, kad šalys, kurios jau dabar teikia paramą didesnę nei 0,25% jų BVP ir toliau teiks tokios pat apimties paramą.